

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobců: **a) INSTALAČNÍ MATERIÁL - HERMAN, s. r. o.**, se sídlem Masarykovo nám. 391/44, Vyškov, **b) S. H., c) M. H., d) A. H.**, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 427/16, Praha 2, ve věci žaloby na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu, o žádosti žalobce b) o osvobození od soudního poplatku, v řízení o kasačních stížnostech žalobců a) – c) proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 2. 2016, č. j. 5 A 189/2015 – 113,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobce b) **s e z a m í t á .**
- II. Kasační stížnosti žalobců a) a c) **s e o d m í t a j í .**
- III. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Rozhodnutí městského soudu

[1] Městský soud v Praze usnesením ze dne 18. 2. 2016, č. j. 5 A 189/2015 – 113, nepřiznal žalobci b) osvobození od soudních poplatků. V odůvodnění napadeného usnesení městský soud uvedl, že byl žalobce b) usnesením ze dne 19. 11. 2015, č. j. 5 A 189/2015 – 47, vyzván k úhradě soudního poplatku za podanou žalobu. Žalobce b) na tuto výzvu reagoval žádostí o osvobození od soudních poplatků. Městský soud jej poté vyzval k řádnému vyplnění prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech (dále jen „prohlášení“) a sdělení konkrétních důvodů, o které tuto žádost opírá, a to ve lhůtě 7 dnů ode dne doručení tohoto usnesení. Žalobce b) na danou výzvu reagoval vyplněným prohlášením ze dne 15. 12. 2015, z jehož obsahu městský soud zjistil, že průměrný čistý měsíční výdělek žalobce b) z hlavního pracovního poměru ve společnosti INSTALAČNÍ MATERIÁL – HERMAN, s. r. o., činí 29 213 Kč (za III. čtvrtletí

roku 2015). Žalobce b) dále živí manželku a syna, kterému navíc hradí jednou za půl roku školné na vysoké škole, a to ve výši 826,42 Kč. Žalobce b) je také vlastníkem nemovitostí, tj. rodinného domu se zahradou a dalších pozemků netvořících funkční celek s rodinným domem, které má s manželkou v SJM. Městský soud tak po zhodnocení uvedených skutečností dospěl k závěru, že žalobce b) není nemajetný, přičemž má dostatečné finanční prostředky k zaplacení soudního poplatku, který v dané věci činí 2000 Kč. Městský soud dále uvedl, že nejsou naplněny ani podmínky práva na odpor ve smyslu čl. 23 Listiny základních práv a svobod, na které žalobce b) ve svém prohlášení odkazoval, neboť tyto podmínky nejsou zjevně splněny, pokud se jednotlivec domnívá, že o jeho podání mělo být rozhodnuto jiným způsobem, nebo že zákonem stanovené soudní poplatky jsou příliš vysoké.

II. Kasační stížnost

[2] Proti tomuto usnesení podali žalobci a) – c) [dále jen stěžovatelé a) – c)] kasační stížnosti (uplatněné v jednom podání), v nichž uvedli, že splňují podmínky pro osvobození od soudního poplatku, včetně uplatnění čl. 23 Listiny základních práv a svobod. K tomu stěžovatelé a) – c) přiložili přílohy: *Stížnost na neřešení závažných trestných oznámení – Policejní prezidium ČR a Generální inspekce bezpečnostních sborů, Gang zlodějů – Krajské státní zastupitelství v Brně, Odvolání proti rozhodnutí – Krajský úřad Jihomoravského kraje a Soud řeší krádeže věcí za 10 milionů, zlodějům dával tipy policista – ČTK*. Na základě těchto důvodů tedy navrhli, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadené usnesení městského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[3] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnili stěžovatelé a) – c) v podaných kasačních stížnostech (uplatněných v jenom podání), a přitom neshledal vady uvedené v odstavci 4, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[4] Nejvyšší správní soud netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnosti, ani na povinném zastoupení advokátem, neboť rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19, vyslovil, že „[v] případě rozhodování krajského soudu o žádosti o osvobození od soudního poplatku a o návrhu na ustanovení zástupce (ale i o jiných procesních návrzích) totiž považuje [pozn. Nejvyšší správní soud] za nejpodstatnější, že se jedná pouze o úkony učiněné v probíhajícím řízení o žalobě, které slouží k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutím soudu o těchto návrzích nevybočuje z vymezeného rámce, jeho výsledkem není nic jiného než jen konečné rozhodnutí o procesní otázce podstatné pro žalobní řízení, jež před krajským soudem i v době rozhodování Nejvyššího správního soudu stále běží. Jestliže je tedy poplatková povinnost spojena s řízením o žalobě, v jehož rámci rozhoduje Nejvyšší správní soud o „procesní“ kasační stížnosti, nevzniká podáním takové kasační stížnosti stěžovateli nová poplatková povinnost, neboť za řízení ve věci je již zaplaceno (případně se tato otázka řeší). (...) Výše uvedené závěry se pak promítají i do úvah o povinném zastoupení stěžovatele. Je-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní.“

[5] Co se týče samotného řízení o kasačních stížnostech, podané kasační stížnosti splňují předepsané náležitosti a lze z nich seznat, z jakého důvodu stěžovatelé a) – c) považují napadené usnesení městského soudu za nezákonné. V předmětné věci jde o posouzení, zda stěžovatel b)

pokračování

v řízení o žalobě prokázal splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků, a tudíž se jedná o právně nikoliv složitou otázku.

[6] Účelem osvobození od soudních poplatků je ochrana účastníka, který se nachází v tíživé finanční situaci, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona č. 549/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“).

[7] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. pokud účastník doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela, lze pak pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody.

[8] Úprava poplatkové povinnosti a osvobození od ní v zákoně o soudních poplatcích představuje jednu ze základních součástí práva na soudní ochranu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Je proto nutné vždy pečlivě zkoumat, zda jsou pro osvobození od soudních poplatků splněny zákonné podmínky. Je to přitom účastník řízení, kdo musí uvést skutečnosti, které jeho osvobození od soudních poplatků odůvodňují. Nejvyšší správní soud v této souvislosti odkazuje např. na usnesení ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, publ. pod č. 537/2005 Sb. NSS, v němž vyslovil závěr, že *„povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje.“* Obdobný právní názor vyslovil Nejvyšší správní soud např. v rozsudku ze dne 3. 8. 2011, č. j. 2 Afs 36/2011 – 81. Soud tedy z vlastní iniciativy nezjišťuje podrobnosti o majetkových poměrech účastníka řízení, ale pouze hodnotí informace, které mu účastník řízení sdělí.

[9] Při posuzování žádosti o osvobození od soudních poplatků stěžovatele b) vycházel městský soud z jím vyplněného prohlášení ze dne 15. 12. 2015. V tomto prohlášení stěžovatel b) uvedl, že je ženatý, přičemž žije s manželkou a syna, kterému hradí jednou za půl roku školné na vysoké škole ve výši 826,42 Kč. Dále přiznal průměrný čistý měsíční výdělek z hlavního pracovního poměru, ve společnosti INSTALACNÍ MATERIÁL – HERMAN, s. r. o., ve výši 29 213 Kč (za III. čtvrtletí roku 2015). Ke svému osobnímu majetku konstatoval, že *„movité i nemovité majetek mám v SJM“*. V části prohlášení týkajícího se závazků pouze uvedl: *„věřitel: osoba blízká, důvod vzniku: kvůli justici, dlužníkům, které úřady neřeší.“* Jako jinou okolnost, která by mohla mít vliv na osvobození od poplatku, zmínil, že *„[p]latební neschopnost zákazníků, krádeže insolvence, kterou úřady neřeší přes 4 000 000; dále 3 000 000; aj. Placení několika advokátů, kteří na nás spáchali podvod. Splnil jsem ze zákona oznamovací povinnost, ale úřady toto neřeší. Spory, které zavínili úřady a protiprávní jednání až soudní šikana. Jednám podle článku 23 LZPS.“* Pokud tedy městský soud z uvedených skutečností vyhodnotil, že stěžovatel b) není nemajetný, přičemž mu z čistého měsíčního příjmu ve výši 29 213 Kč zbývají dostatečné finanční prostředky, a to i v případě, že žije s manželkou a syna, považuje Nejvyšší správní soud takovéto posouzení věci za zcela zákonné a správné.

IV. Závěr a náklady řízení

[10] Ze všech uvedených důvodů tak není kasační stížnost stěžovatele b) důvodná, a proto ji Nejvyšší správní soud podle § 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s. zamítl.

[11] Nejvyšší správní soud dále konstatuje, že pro aktivní legitimaci stěžovatele je podstatné tvrzení o porušení jeho veřejného subjektivního práva, tedy že došlo k zásahu do jeho právní sféry. Napadeným usnesením městského soudu však stěžovatelé a) a c) na svých právech zkráceni nebyli. Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. může soud na žádost účastníka, který tvrdí (a musí také doložit),

že nemá dostatečné prostředky, rozhodnout o jeho osvobození od povinnosti soudní poplatek zaplatit. Toto rozhodnutí je svojí povahou rozhodnutím, kterým soud v probíhajícím řízení upravuje výhradně práva a povinnosti toho kterého žalobce (navrhovatele) vyplývající pro něj ze zákona o soudních poplatcích (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2012, č. j. 3 As 73/2012 - 20). Nedostatek aktivní legitimity stěžovatelů a) a c) je tudíž zjevný již z povahy věci samotné, kdy kasační stížnosti jimi podané směřují proti usnesení, kterým nebylo přiznáno osvobození od soudního poplatku stěžovatele b). Dotčeným na veřejných subjektivních právech tak byl pouze adresát napadeného usnesení, kterým byl právě tento stěžovatel. Ačkoli tedy stěžovatelé a) a c) zřejmě mají na řešené věci jakýsi „osobní zájem“, napadeným usnesením nebyli žádným způsobem dotčeni na svých veřejných subjektivních právech. Podle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s. soud odmítne návrh, jestliže byl podán osobou k tomu zjevně neoprávněnou. Nejvyšší právní soud proto kasační stížnosti stěžovatelů a) a c) odmítl jako podané k tomu osobami zjevně neoprávněnými, a to ve smyslu § 46 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 120 s. ř. s.

[12] Ve věci rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ust. § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

[13] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 věta první a § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s. Ve vztahu ke kasační stížnosti stěžovatele b) Nejvyšší správní soud žádnému z účastníků náhradu nákladů nepřiznal, protože stěžovatel b) v řízení úspěch neměl a Ministerstvu spravedlnosti ani dalším stěžovatelům žádné náklady s tímto řízením nevznikly. Ve vztahu ke kasačním stížnostem stěžovatelů a) a c) Nejvyšší správní soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť kasační stížnosti byly odmítnuty.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. května 2016

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu